

OKUL ÖNCESİ ÖĞRENCİLERİNİN TEKNOLOJİ KULLANIMLARINA İLİŞKİN ALIŞKANLIKLARININ GELİŞİM ÖZELLİKLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Ayhan BULUT¹

ÖZET

Okul öncesi eğitime devam eden öğrencilerin teknoloji kullanımlarına ilişkin alışkanlıklarının gelişim özellikleri üzerindeki etkilerinin bilinmesi, ebeveynlerin bu konudaki görüşlerinin tespit edilmesi ve bu konu alanında az sayıda yapılan çalışma olmasından dolayı önem arz etmektedir. Bu amaçla bu araştırmanın ebeveynlerin konuyla ilgili görüşlerini tespit ederek, onlara ve konuyla ilgili eğitim paydaşlarına rehberlik edeceğinden dolayı alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada nitel araştırma modellerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu kolay ulaşılabilir amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile belirlenen Erzurum ili Yakutiye ilçesinde bulunan bir mesleki ve teknik Anadolu lisesinin uygulama anaokulunda öğrenim gören ve gönüllülük esasına göre çalışmaya destek veren 40 öğrenci velisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu oluşturulurken literatür taranmış ve okul öncesi eğitimi alanında uzman akademisyenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Verilerin analizinde içerik analizi ve betimsel analiz teknikleri bir arada kullanılmıştır. Verilerin analizinden elde edilen bulguların sonucuna göre; ebeveynlerin çocuklarının teknolojik aletleri kullanmaya ne kadar zaman ayırdıkları ve bu esnada hangi etkinliklere yer verdikleri, bu sürecin çocuklarının fiziksel, sosyal, bilişsel, dilsel ve duygusal gelişimlerini ne yönde etkilediği gibi konularda görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitimi, okul öncesi öğrencileri, teknoloji kullanımı, gelişim özellikleri

THE EFFECTS OF PRE-SCHOOL STUDENTS' TECHNOLOGICAL HABITS ON THEIR DEVELOPMENT CHARACTERISTICS

ABSTRACT

It is important to know the effects of the technological habits of pre-school students on their development characteristics and to determine the views of their parents on this issue due to the fact that there are few studies on this field. For this purpose, it is thought that this research will contribute to the field literature by determining the views of the parents about the subject, and by guiding them and the related education partners. In this study, a case study pattern which is one of the qualitative research models was used. The study group of the research consisted of 40 voluntary parents whose children were students in a practice nursery of a vocational and technical Anatolian high school in Yakutiye in the province of Erzurum and they were chosen by easy-to-reach sampling methods and easily accessible sampling method. Semi-structured interview form was used as data collection tool. While preparing the interview form, the literature of the field was reviewed and the opinions of the academicians who were specialized in the field of pre-school education were consulted. In the analysis of data, content analysis and descriptive analysis techniques were used together. According to the results obtained from the analysis of data; we identified how much time the parents gave their children to use the technological devices and what activities were involved in this process, and how this process affected their children's physical, social, cognitive, linguistic and emotional development.

Keywords: Preschool education, preschool students, use of technology, growing features

¹ Dr. Milli Eğitim Bakanlığı, e-posta: ayhanbulut44@hotmail.com

1. GİRİŞ

Okul öncesi eğitim 0-6 yaş arasındaki çocukların gelişim düzeylerini ve bireysel özelliklerini dikkate alarak, her yönü ile zenginleştirilmiş eğitim ortamı sağlayarak, bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal açıdan gelişmelerine fırsatlar sunarak, temel eğitime hazırlayan bir eğitim süreci olarak tanımlanabilir (Gürkan, 2002). Okul öncesi eğitim dönemi çocuğun tüm gelişimlerini çok boyutlu şekilde destekleyerek hayat boyu devam edecek planlı ve sistemli öğrenim yaşantısının ilk basamağını oluşturur.(Tuğrul ve Feyman, 2006). Ayrıca okul öncesi eğitim çocuğun hayata gözlerini açtığı ilk andan ilkokula başladığı güne kadar geçen zamanı içine alan, çocukların daha sonraki yaşantılarında çok önemli rolü olan, onların gelişimlerini tüm boyutlarıyla destekleyerek tamamlamaya çalışan, ailelerde ve çeşitli kurumlarda verilen eğitim süreci olarakta adlandırılır (Aral, Kandır, Can 2002).

Literatüre bakıldığında okul öncesi eğitim sürecinin çocuğun kişiliğinin en uygun biçimde şekillendirildiği bir dönem olarak tanımlandığı görülmektedir. Çocuk bu gelişim süreciyle ilgili temel bilgi, beceri ve alışkanlıklarını ailede kazanmaktadır. Bu çevreden bakıldığında aile, çocuğun bakımından, gelişiminden ve eğitiminden doğrudan rol alan ana unsurdur. Aileden sonra, okul öncesi eğitim kurumları çocuğu hayata hazırlamada aileye yardımcı olan kurumlar olarak yer almaktadır (Kandır,2001). Modern çağın en önemli ihtiyaçlarından biri de bilgiye ulaşmaktır. Bilgiye ulaşma yolları sürekli değişmekle birlikte bu yollara yön veren ve ulaştıran temel etken hiç şüphesiz ki, teknolojidir (Ellez, Girgin, Akamca, Oğuz, 2010). Teknolojide yaşanan hızlı gelişmeler, her alanda olduğu gibi eğitim alanında da kendini göstermiş ve okul öncesi eğitim döneminde de kendine bulmuştur (Epstein, 2015).

Okul öncesi eğitimde kullanılan teknolojik araçların etkili bir şekilde kullanımının; çocukları etkinliklere karşı oldukça motive ettiği belirlenmiştir. Bunun temel sebebi çocukları teknolojiye olan yakın ilgisinden kaynaklandığı belirtilmektedir (Kal, 2012). Bunun yanı sıra teknolojinin özellikle bilgisayarların okul öncesi eğitiminde kullanımına yönelik devam eden tartışmaların varlığı da bilinen bir gerçektir. Bilim insanlarının çoğu üç yaşın altındaki çocuklarda bilgisayar kullanımını zararlı bulduklarını söylemektedir (Hohman, 1998). Çünkü bu zaman diliminde bilgisayarların çocukların öğrenme stillerine uygun olmadığı vurgulanmaktadır (Haugland, 2000). Öte yandan eğitimde bilgisayar kullanımının öğrenciler arasındaki sosyal iletişimi azalttığı ve yavaşlattığına dair düşünceler olsa da teknolojiyle iç içe çocukların iletişim, işbirlikli öğrenme gibi sosyal gelişimleri için olumlu etkinliklere daha etkin olarak katıldıkları gözlemlenmiştir (Kaçan, Kimzan 2017).

Bilgisayarın yanı sıra tablet ve akıllı telefon çocuklarının sıklıkla kullandığı teknolojik araçlar arasında olup iletişim, bilgi paylaşımı ve oyun amaçlı kullanılmaktadır. Doğru kullanıldığında birçok faydası bulunan

teknolojik araç gereçlerin yanlış kullanıldığında çeşitli olumsuzluklara sebep olduğu bilinen bir gerçektir (Aral, Keskin, 2018). Çocuğun yetiştiği aile ortamı onun gelişimi üzerinde son derece önemli bir yere sahiptir (Kenar, 2012). Son zamanlarda daha çok ebeveynler evde televizyon seyretmeyi tercih ederken, çocuklar evde çeşitli teknolojik aletleri kullanarak internete girmekte, sosyal medyayı kullanmakta ve dijital oyunlar oynamaktadır (Çalışkan, Özbay, 2015).

Bu nedenle teknoloji kullanımını sadece çocuk merkezli olarak değil de; aile merkezli düşünmek herhalde daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Bu noktada teknolojik aletlerin kullanımında ailelere ciddi sorumluluklar düşmektedir. Ailelerin bu konudaki bilinç düzeyi, çocuklarının teknoloji kullanımı konusunda gideceği yolun ve çizeceği rotanın kendisine sağlayacağı fayda ve zararları belirlemesi bakımından temel belirleyici olacaktır. Gelecek sağlıklı olarak yetişmiş ve nitelikli eğitim almış çocukların birey olarak topluma katacakları değerler üzerinden şekillenip gelişecektir. Geleceğimizin teminatı olan çocuklarımızın yetiştirilmesinde ailelere çok ciddi sorumluluklar düşmektedir.

Aileler bu süreçte çocuğun eğitim ortamını daha nitelikli hale getirmek için uygun koşulları sağlamalıdır. Bu süreçte çocuğun eğitiminde kullanılacak materyallerin seçiminde (kitap, dergi, teknolojik aletler, oyun vb.) titiz davranmalı ve çocuğa rehberlik etmelidir (Koç, 2016). Okul öncesi dönemde çocuğa rehberlik ederken aile çocuğunun yeteneklerinin en iyi şekilde geliştirecek şekilde desteklemeli, iyi olan davranışlarını geliştirmesi için çaba göstererek, yeri geldiğinde davranışlarını gözlemleyerek ve denetleyerek topluma uyum sağlayan nesiller yetiştirmek için gayret etmelidir (Bloom, 1979). Eğitim ortamı çocuklara verilen eğitim sürecinde çocukların fiziksel, bilinçsel, duygusal, dilsel ve sosyal gelişimlerini ortaya çıkaracak şekilde dizayn edildiğinden dolayı oldukça önemlidir.

Çocuğun gelişim özelliklerini bireyin içinde yaşadığı çevreyi anlamasını ve öğrenmesini sağlayan zihinsel süreçlerin gelişimine çocuğun gelişim özelliklerine yakından bakıldığında içinde yaşadığı çevreyi anlamasını ve öğrenmesini sağlayan zihinsel sonuçların gelişimini kapsayan bilişsel gelişim sürecidir. Bu süreç kişinin doğumunda başlayarak tüm yaşam boyunca etrafında olup bitenleri anlayacak daha karmaşık düşünme yollarını geliştirme sürecidir (Sönmez,2000). Sosyal gelişim toplumun beklentilerini karşılama noktasında kendinden istenilen davranışları gösterme sıklığı olarak açıklanabilir. Kişinin ailesiyle ve çevresiyle olan iletişimi ve uyumu olarak açıklanabilir (Rose Krosnan,1997).

Ruhsal gelişim ise kişinin kendi iç dünyasını tanıyarak benliğiyle bütünleşmesi olarak açıklanabilir. Bilincin gelişimi olarak adlandırabileceğimiz bu dönem kişinin kendi içsel niteliklerinden dolayı kendine özgü gelişim sürecidir. Öte yandan okul öncesi eğitimi en önemli görevlerinden olan çocukların dil gelişimini sağlamaktadır. Düşünce sürecinin gelişimi dil tarafından belirlenir. Çocuk dili çevresindeki sesleri taklit ederek öğrenir. Konuşulan ve kitap okunmayan evde çocuk dil gelişimini sağlıklı bir şekilde

sürdüremez (Sürmen, 2008). Bedensel gelişim ise insanda yaşam boyu motor becerilerde ortaya çıkan değişimleri ortaya çıkartan sebeplerin gelişim sürelerini inceler (Payner, İsaac,2011).Günümüzde teknoloji ile çok erken tanışan, teknolojiye merakı ve ilgisi olan çocuklara ebeveynler olarak nitelikli bir şekilde rehberlik yapılmalıdır. Aksi takdirde olumsuz bir takım durumlarla karşılaşılması kaçınılmazdır. Teknolojik bir neslin bir unsuru olan bugünün çocuklarının (Lauricella, Cingel, Blackwel, Wartella ve Canway, 2014). Okul öncesi çocuklarının teknoloji kullanımına ilişkin alışkanlıklarının gelişim özellikleri üzerindeki etkilerine yönelik, ebeveynlerin görüşlerinin neler olduğunun araştırılması gereken bir problem konusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda ebeveynlerin görüşlerinden yola çıkarak onların teknolojiyi kullanım sıklıkları, çeşitliliği, niteliği sorgulanmış ve bu etkilerin gelişim özelliklerine yansımalarına ilişkin genel amaca ulaşılmaya çalışılmıştır.

2. YÖNTEM

Bu araştırmanın yöntem bölümünde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin toplanması ve analizine yönelik bilgiler yer almıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması deseni kullanılarak tasarlanmıştır. Nitel durum çalışmalarının en belirleyici özelliği var olan bir durumun derinlemesine araştırılmasına olanak sağlamasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

2.2. Çalışma Grubu

Bu çalışma amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak 2018- 2019 eğitim öğretim yılında, Erzurum ili Yakutiye ilçesindeki bir Anadolu mesleki ve teknik eğitim lisesinin uygulama anaokuluna devam eden öğrencilerin velilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle gönüllülük esasına göre seçilmiş toplam 40 öğrenci velisi katılmıştır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacının kendisi tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular oluşturulurken araştırma konusuyla ilgili literatür tarama çalışması yapılmış ve okul öncesi eğitimi alanında uzman akademisyenlerin ve alan öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Alanın uzmanlarının ve öğretmenlerinin

görüşleri doğrultusunda 5 tane ebeveynle yapılan ön uygulama doğrultusunda görüşme formunda yer alana sorulara son şekli verildikten sonra uygulamaya konulmuştur.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme formu, içinde barındırdığı esneklik ve standartları ile var olan bir durum hakkında derinlemesine bilgi toplamaya fırsat sunması, çok daha fazla katılımcıya ulaşma imkânı sağlaması, veri toplama ve çözümlene kolaylığı nedeniyle araştırmacılar tarafından genellikle tercih edilmektedir. Ayrıca velilerin görüşmeciden herhangi bir şekilde etkilenmeden konuyla ilgili düşüncelerini ve görüşlerini belirlemek ve araştırma sürecini görüşmeci yanlılığından ve özneliğin doğuracağı sakıncalardan kurtararak düşüncelerini özgürce yazılı olarak belirtmelerine olanak sağlar (Balcı, 2009). Araştırma sürecinde elde edilen verilerin içerik analizi tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma soruları konu başlıkları haline getirilmiş ve bu konu başlıkları altında temalara ayrılmıştır. Elde edilen verilerden yola çıkarak yapılan yorumların benzerlikleri, farklılıkları ve ilişkileri katılımcı görüşleri göz önünde tutularak, temalara yerleştirilmiştir. Her görüşün ne kadar sık tekrar edildiği (frekansı) belirlenerek veriler sayısallaştırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Görüşmelerden elde edilen verilerin analizinde, katılımcı görüşlerini daha net ortaya çıkarabilmek için zaman zaman doğrudan alıntılara yer verilerek ve doğrudan alıntılar yapılarak betimsel analiz tekniği de kullanılmıştır. Çalışmaya destek veren katılımcıların kişisel bilgileri etik açıdan gizli tutulmuş ve bu amaçla bulguların tanıtımında ebeveynler E1, E2...E40. şeklinde kodlanarak tanımlanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Ebeveynler elde edilen veriler tablolar haline getirilerek aşağıda açıklanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular, görüşme sorularından yola çıkarak başlıklar haline getirilmiştir. Bu başlıklar; teknoloji kullanımı ve yapılan etkinlikler, fiziksel gelişimleri üzerindeki etkisi, sosyal gelişimleri üzerindeki etkisi, bilişsel gelişimleri üzerindeki etkisi, dil gelişimleri üzerindeki etkisi ve duygusal gelişimleri üzerindeki etkisi olmak altı başlık altında açıklanmıştır.

3.1. Ebeveynlerin “ Teknoloji Kullanımı ve Zaman Ayrılan Etkinlikler” Kavramına İlişkin Görüşleri

Ebeveynlerin çocuğunun bir gün içerisinde (bilgisayar, telefon, televizyon, tablet vb.) gibi teknolojik aletlerin kullanımı esnasında hangi etkinliklere ne kadar zaman ayırdığına ilişkin görüşleri Tablo 1’ de sunulmuştur.

Tablo 1: Ebeveynlerin teknoloji kullanımı ve zaman ayrılan etkinliklere yönelik görüşleri

Tema	Kodlar	Frekans(f)
Kullanılan Teknolojik Araçlar Kullanım Süresi	Bilgisayar	23 saat
	Telefon	15 saat
	Tablet	9 saat
	Televizyon	30 saat
Kullanım Etkinlikleri	Çocuk videoları	3 kişi
	Çocuk Şarkıları	2 kişi
	Dijital Oyunlar	18 kişi
	Çizgi film izleme	21 kişi
	Eğitsel oyunlar	6 kişi

Araştırmaya katılan bazı ebeveynler çocuklarının teknoloji kullanım etkinlikleri arasında günde birden fazla etkinliğe yer verdiğini belirtmişlerdir. Tablo 1 incelendiğinde, çocuğu okul öncesi eğitime devam eden ebeveynlerin, kullanılan teknolojik araçlar ve kullanım sürelerine bağlı olarak oluşturulan kodlardan en çok yinelenen görüşün çocuklarının televizyon seyrettiklerini (f: 30 saat), bilgisayar kullandıklarını (f:23 saat), telefon kullandıklarını (f: 15 saat) ve tablet kullandıklarını (f: 9 saat) belirtmişlerdir. Aynı süreçle ilgili olarak ebeveynler çocuklarının kullanım etkinliklerine bağlı olarak oluşturulan kodlardan en çok tekrarlanan görüşün çocuklarının çizgi film izledikleri (f: 21 kişi), dijital oyun oynadıkları (f: 18 kişi), eğitsel oyunlar oynadıklarını (f: 6 kişi), çocuk videoları izledikleri (f:3 kişi) ve çocuk şarkıları dinlediklerini (f: 2 kişi) ifade ettikleri tespit edilmiştir. Bu durumla ilişkili olarak E. 28 kodlu ebeveyn “*Günün iki saatini bilgisayarda oyun oynayarak veya çizgi film izleyerek geçiriyor*” şeklinde ifade ederken; E .33 kodlu ebeveyn “*Her gün günde dört saate yakın evde televizyonda çizgi film izliyor*” şeklinde ifadesiyle çocuklarının en fazla televizyon ve bilgisayarlara çizgi film izleme ve dijital oyun oynamak için zaman ayırdıklarını teyit etmektedir.

3.2. Fiziksel Gelişimleri Üzerindeki Etkisi

Teknoloji kullanımının çocuğunun fiziksel gelişimini ne yönde etkilediğine yönelik ebeveynlerin görüşleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Fiziksel Gelişimlerine Yönelik Bulgular

Tema	Kodlar	Frekans (f)
Olumlu Görüşler	El ve Göz Koordinasyonunu Güçlendirme	4
	Öğrenmeyi Kolaylaştırma	5
	Etkilendiğini düşünmüyorum	3
Olumsuz Görüşler	Agresiflik	7
	Tuvaletini Tutma	5
	Hareketsizlik	9
	Kas gelişimi	4
	Taklit etme	3
	Tembellik	3
	Zihinsel Durgunluk	1

Tablo 2 incelendiğinde, ebeveynlerin teknoloji kullanımının çocuğunun fiziksel gelişimini ne yönde etkilediği temasına bağlı olarak ortaya çıkan olumlu görüşlerden oluşturulan kodlardan en çok yinelenen görüşlerin öğrenmeyi kolaylaştırma (f: 5), El ve göz koordinasyonunu güçlendirme (f:4) ve herhangi bir şekilde fiziksel olarak etkilendiğini düşünmüyorum (f:3) görüşlerini ifade ettikleri görülmüştür. Bu durumla ilişkili olarak E.9 kodlu ebeveyn “*Teknolojik aletlerin çocuğumun fiziksel gelişimini herhangi bir şekilde etkilediğini düşünmüyorum*” Bu durum bazı ebeveynlerin teknolojik alet kullanımı konusunda yeterince bilgi sahibi olmamasından kaynaklanıyor olabilir. E.17 kodlu ebeveyn “*Telefonu ve tableti çok güzel kullanıyor bununda çocuğumun el ve göz koordinasyonunu güçlendirdiğini düşünüyorum*”.E.40 kodlu ebeveyn“ *Çocuğumla birlikte bilgisayardan sadece eğitici oyunlar oynuyoruz bu yüzden çok faydalı olduğunu düşünüyorum*” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte ebeveynler aynı süreçle ilgili olarak ortaya çıkan olumsuz görüşlerden oluşturulan kodlardan en çok yinelenen görüşlerin hareketsizlik (f:9), agresiflik (7), tuvaletini tutma (f:5) ve kas gelişimi (f:4) şeklinde ifade ettikleri tespit edilmiştir.

3.3. Sosyal Gelişimleri Üzerindeki Etkisi

Teknoloji kullanımının çocuğunun sosyal gelişimini ne yönde etkilediğine yönelik ebeveynlerin görüşleri Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Sosyal Gelişimlerine Yönelik Bulgular

Tema	Kodlar	Frekans(f)
Olumlu Görüşler	Paylaşmayla ilgili eğitici oyunlar oynama	5
	Çeşitli şarkılar öğrenme	1
	Eğitici tv programları ve video izleme	4
	Görüntülü olarak uzaktaki akrabalarıyla iletişim kurma	1
	Arkadaşlarıyla birlikte oyun oynama alışkanlığı	3
Olumsuz Görüşler	Sosyal çevreye karşı duyarsız olma	11
	Arkadaşlık kurmada problem yaşama	6
	Ortak paylaşımlarda azalma	7
	Sanal karakterlere özenme	4

Tablo 3 incelendiğinde, ebeveynlerin teknoloji kullanımının çocuklarının sosyal gelişimlerini ne yönde etkilediği temasına bağlı olarak ortaya çıkan olumlu görüşlerden oluşturulan kodlardan en çok yinelenen görüşlerin paylaşmayla ilgili eğitici oyunlar oynama (f:5), eğitici televizyon programları ve video izleme (f:4) ve arkadaşlarıyla birlikte oyun oynama alışkanlığı (f:3) şeklinde ifade ettikleri tespit edilmiştir. Bu durumla ilişkili olarak E.37 kodlu ebeveyn “*Bilgisayarda oynadığı oyunlar tamamıyla arkadaşlarıyla bir şeyleri paylaşarak ve yardımlaşarak yapma üzerine kurgulanmış oyunlardan oluşmaktadır.*” E.1 kodlu ebeveyn “*Televizyonda eğitici ve eğlenceli programları birlikte izliyoruz.*”. E. 18 kodlu ebeveyn “*Evimize gelen misafirlerin çocuklarıyla bilgisayarda birlikte oyun oynuyorlar*” şeklinde durumu açıklamışlardır. Tablo 3 incelenmeye devam edildiğinde, teknoloji kullanımının çocuğunun sosyal gelişimini ne yönde etkilediği temasına bağlı olarak ortaya çıkan olumsuz görüşlerden oluşturulan kodlardan en çok yinelenen görüşlerin sosyal çevreye karşı duyarsız olma (f:11), Ortak paylaşımlarda azalma (f:7), arkadaşlık kurmada problem yaşama (f:6) şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Bu durumla ilişkili olarak E.28 kodlu ebeveyn “*Tablet veya telefon eline geçtiği zaman bulunduğu ortamdan tamamen kopuyor.*”. E.22 kodlu ebeveyn “*Normal oyun oynamayı bilmediğinden dolayı abisiyle sürekli kavga ediyor*” E.3 kodlu ebeveyn “*İzlediği videolardaki kahramanların özelliklerini arkadaşlarıyla paylaşıp onlar gibi davranmaya çalışıyor*” diye açıklamışlardır.

3.4. Bilişsel Gelişimleri Üzerindeki Etkisi

Teknoloji kullanımının çocuğunun bilişsel gelişimini ne yönde etkilediğine yönelik ebeveynlerin görüşleri Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4: Bilişsel Gelişimleri Üzerindeki Etkisine Yönelik Bulgular

Tema	Kodlar	Frekans (f)
Olumlu Görüşler	Yorum gücünü arttırma	4
	Çeşitli konularda bilgi sahibi olma	2
	Basit kavramları öğretme	4
	Öğrenmeye yardımcı olma	6
	Birbiriyle bağlantılı cümleler kurma	2
	Kendini ifade edebilme	2
	Çeşitli konularda merakını giderme	1
Olumsuz Görüşler	Tehlikeli içerikle karşılaşma	7
	Özentiği Arttırma	4
	Dikkat dağınıklığı	4

Tablo 4 incelendiğinde, ebeveynler teknoloji kullanımının çocuklarının bilişsel gelişimini ne yönde etkilediği temasına bağlı olarak ortaya çıkan olumlu görüşlerden oluşturulan kodlardan en çok yinelenen görüşlerin öğrenmeye yardımcı olma (f:6), basit kavramları öğretme (f:4) ve yorum gücünü artırma (f:4) en çok tekrar edilen konular olduğu görülmektedir. Bu durumla ilişkili olarak E.14 kodlu ebeveyn “*Şekiller, harfler, renkler, sayılar, hayvanlar vb. çoğu şeyi tablet ve telefonda öğrendi*”. E.29 kodlu ebeveyn “*Özellikle seçici olunduğunda günümüzdeki çizgi filmlerin, oyunların, eğitici özellik taşımaları sebebiyle çocuğumun öğrenme sürecine olumlu katkısı olduğunu düşünüyorum*”. E.30 kodlu ebeveyn “*Teknoloji kullanımının çocuğunun yorum gücünü ve merakını arttırdığını*” şeklinde durumu açıklamışlardır. Tablo 4 incelenmeye devam edildiğinde, teknoloji kullanımının çocuğunun bilişsel gelişimini ne yönde etkilediği temasına bağlı olarak ortaya çıkan olumsuz görüşlerden oluşturulan kodlardan en çok yinelenen görüşlerin tehlikeli içerikle karşılaşma (f:7), özentiği arttırma (f:4), dikkat dağınıklığı (f:4) şeklinde olduğu görülmektedir. Bu konuya ilişkin durumu E.25 kodlu ebeveyn “*İzlediği videolardan olumlu olumsuz her şeyi öğreniyor. Negatif yönde çok olumsuz etkileniyor. Kötü şeyler öğreniyor. Garip garip*

sesler çıkarıyor”. E.38 kodlu ebeveyn “Çocuğum izlediği videolardaki oyuncak reklamlarından çok etkileniyor, bunları bizlere aldurmak için sürekli ağlıyor”. E.33 kodlu ebeveyn “ Tabletle oyun oynayıp yanımıza geldiğinde onunla konuşmaya çalışıyorum. Sanki beni hiç dinlemiyor gibi dikkati çok dağılmış oluyor”.

3.5. Dil Gelişimi Üzerindeki Etkisi

Teknoloji kullanımının çocuğunun dil gelişimini ne yönde etkilediğine yönelik ebeveynlerin görüşleri Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: Dil Gelişimi Üzerindeki Etkisine Yönelik Bulgular

Tema	Kodlar	Frekans (f)
Olumlu görüşler	Uzun ve bağlaçlı cümleler kurabilir	9
	Kelime dağarcığını zenginleştirme	6
	Herhangi bir etkisi olmadı	5
Olumsuz görüşler	Dijital dil kullanımı	3
	Cümle kurmada zorlanma	6
	Konuşmada isteksizlik	8

Tablo 5 incelendiğinde, ebeveynler teknoloji kullanımının çocuklarının dil gelişimini ne yönde etkilediği temasına bağlı olarak ortaya çıkan olumlu görüşlerden oluşturulan kodlardan en çok yinelenen görüşlerin uzun ve bağlaçlı cümleler kurabilir (f:9), kelime dağarcığını zenginleştirme (f:6), herhangi bir etkisi olmadı (f:5) şeklinde açıkladıkları görülmektedir. Bu konuya ilişkin durumu E.35 kodlu ebeveyn “Eğitici oyunlar sayesinde daha uzun ve karmaşık cümleler kurmaya başladı” E.22 kodlu ebeveyn “Kızımın birlikte çeşitli çocuk şarkıları dinliyoruz. Bu şarkıların onun kelime dağarcığını çok geliştirdiğini düşünüyorum”. E.15 kodlu ebeveyn “Teknolojik alet kullanımının çocuğumun dil gelişimi üzerinde herhangi bir etkisi olduğunu düşünmüyorum”. Tablo 5 incelenmeye devam edildiğinde, teknoloji kullanımının çocuğunun dil gelişimini ne yönde etkilediği temasına bağlı olarak ortaya çıkan olumsuz görüşlerden oluşturulan kodlardan en çok yinelenen görüşlerin konuşmada isteksizlik (f:8), cümle kurmada zorlanma (f:6) ve dijital dil kullanımı (f:3) görüşü ile açıklamaktadır. Bu konuya ilişkin durumu E.19 kodlu ebeveyn “Telefonla oyun oynamaya başladıktan sonra bizimle çok daha az iletişim kuruyor. Sorduğum sorulara cevap alamıyorum. Söylemek istediklerini bazı ses ve işaretlerle anlatmaya çalışıyor”. E. 39 kodlu ebeveyn “ Oğlumla o bilgisayarda bir şeylerle uğraşırken doğru dürüst iletişim

kuramıyoruz”. E.5 kodlu ebeveyn “*Tabletiyle oyun oynadıktan sonra karakterlerin kullandığı dili evin içinde kullanıp geziyor. Ne dediğini anlamakta zorlanıyoruz*” şeklinde ifade ettikleri görülmektedir.

3.6. Duygusal Gelişimi Üzerindeki Etkisi

Teknoloji kullanımının çocuğunun duygusal gelişimini ne yönde etkilediğine yönelik ebeveyn görüşleri Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Duygusal Gelişimi Üzerindeki Etkisine Yönelik Bulgular

Tema	Kodlar	Frekans (f)
Olumlu görüşler	Yardımlaşma ve dayanışma duygusunda artış	5
	Paylaşma duygusunda artış	9
	Sevgi ve saygı	1
Olumsuz görüşler	Kendi başına oyun kuramama	1
	Agresiflik	9
	Korku	8
	Kaygı	3
	Kıskançlık	5
	Doyumsuzluk	3
	Saldırganlık	1

Tablo 6 incelendiğinde, ebeveynler teknoloji kullanımının çocuklarının duygusal gelişimini ne yönde etkilediği temasına bağlı olarak ortaya çıkan olumlu görüşlerden oluşturulan kodlardan en çok yinelenen görüşlerin paylaşma duygusunda artış (f:9), yardımlaşma ve dayanışma duygusunda artış (f:5) olduğu görülmektedir. Bu konuya ilişkin durumu E. 21 kodlu ebeveyn “*Bu yönden iyi olduğunu düşünüyorum izlediği animasyonlardan etkilenip yardımlaşma ve dayanışma gibi davranışlarında artış gözlemliyorum*”. E.34 kodlu ebeveyn “*Teknolojik alet kullanımı esnasında oto kontrol bizde olduğu için izlediği şeylerin onda sevgi, saygı, paylaşma, dayanışma yardımlaşma gibi duyguları geliştirdiğini düşünüyorum.*” Tablo 6 incelenmeye devam edildiğinde, teknoloji kullanımının çocuğunun duygusal gelişimini ne yönde etkilediği temasına bağlı olarak ortaya çıkan olumsuz görüşlerden oluşturulan kodlardan en çok yinelenen görüşlerin agresiflik (f:9), korku (8), Kıskançlık (f:5) şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Bu konuya ilişkin durumu E.10 kodlu ebeveyn “*Agresifleştiği kesin. Çizgi filmler genellikle şiddet içerikli özellikle erkek çocuklarına yönelik olanlar.*” E.20 kodlu ebeveyn “*Bazen gözden kaçırıp*

onu takip edemediğim zamanlarda izlediği yaşına uygun olmayan içeriklerden sonra korktuğunu gözlemleyebiliyorum.” E. 6 kodlu ebeveyn “Duygusal gelişimini özellikle çok olumsuz etkiledi sürekli kardeşini kıskanıyor.” şeklinde açıklamışlardır.

4. SONUÇ ve TARTIŞMA

Ebeveynlerin “Teknoloji kullanımı ve zaman ayrılan etkinlikler” kavramına ilişkin görüşleri incelendiğinde ebeveynler çocuklarının en çok kullandığı teknolojik aletlerin sırasıyla televizyon, bilgisayar, telefon ve tablet olduğunu ifade etmişlerdir. Bununla birlikte ebeveynlerin çocuklarının bu teknolojik aletleri kullanırken en çok çizgi film izlediklerini, daha sonra sırasıyla, dijital oyunlar ve eğitsel oyunlar oynadıklarını, yaşlarına uygun çeşitli videolar izleyip ve şarkılar dinlediklerini ifade etmişlerdir. Levin’e (2013) göre çocukların çoğu uyku dışında en çok zamanını teknolojik herhangi bir aletle meşgul olarak geçirdiğini belirtmiştir. Guernsey (2012) ise, sekiz yaşına gelene kadar çocukların % 52 sinin akıllı telefon, tablet, bilgisayar vb. bir aracı kullandıklarını belirtmiştir. Küçük çocukların teknolojiyi kullanmalarına ilişkin yapılan araştırmalar azdır.

Bu araştırmalar küçük çocukların teknolojiyi kullanmalarının olumsuz etkilerini ortaya koyarken; bazı araştırmacılar farklı konseptler sunma, içerik zenginliği sunmasından dolayı onların gelişimini olumlu yönde etkilediklerini tespit etmişlerdir (Sayan, 2016). Rideout and Hamel (2006), televizyon gibi araçları evlerinde daha çok izleyen çocukların; evlerinde daha az televizyon izleyen çocuklara göre okumayı daha geç öğrendikleri tespit etmişlerdir.

NAEYC çok sayıda uzman üç yaşın altındaki çocuklara gelişimleri açısından hiçbir şekilde teknolojik bir alet kullandırmanın doğru olmadığını belirtmişlerdir (1996). Üç yaşın üzerindeki çocuklar içinde aynı sakıncaları ortaya koymakla birlikte kontrollü ve uygun koşullarda kullanmalarının daha doğru olacağını belirtmektedirler. (American Academy of pediatrics (APA), 2016. Televizyon programlarından birinin 4 yaş grubu çocukların öz düzenleme, çalışma belleği, gibi akıl yürütme etkinliklerini etkileyip etkilemediğine yönelik yaptığı bir araştırmada sadece 9 dakikalık bir televizyon programının 4 yaşındaki çocukların bilişsel yürütme fonksiyonlarını negatif anlamda etkilediğini saptamıştır (Lillard, Peterson, 2011).

Dale – Mc Manis, Gunnewing, (2012) yaptıkları araştırma 0-6 yaş aralığındaki çocukların cep telefonu, tablet ve bilgisayardan en çok “çizgi film seyretme” ve “Dijital oyun oynama” amaçlı kullandıklarını saptamışlardır. Bu araştırmanın sonucu da daha önce bu kapsamda yapılan araştırma sonucunu destekler niteliktedir.

Ebeveynlerin “Teknoloji kullanımının çocuklarının fiziksel gelişimlerine yönelik etkisi” kavramına ilişkin görüşleri incelendiğinde ebeveynler teknoloji kullanımının çocuklarının fiziksel gelişimlerine olumlu yönde en çok sırasıyla; öğrenmelerini kolaylaştırdığını, el ve göz koordinasyonlarını güçlendirdiğini ve

herhangi bir şekilde fiziksel gelişimlerini etkilediğini düşünmediklerini belirttikleri tespit edilmiştir. Aynı süreçle ilgili olumlu görüş olarak en çok sırasıyla teknolojik alet kullanımının çocukların fiziksel gelişimleri üzerinde hareketsizliğe neden olduğunu, agresiflik yaptığını, tuvaletini uzun süre tutmak zorunda kaldıklarını, kas gelişimlerini, tembellik yaptığını ve zihinsel durgunluğa sebep olduğu tespit edilmiştir.

Gacal'a göre günümüzde teknolojiyle doğduğu andan itibaren karşılaşan çocukların teknolojik alet kullanım süresi, kullanılan yazılımlar, yaşa ve ihtiyaçlara uygunluğu ve öğrenme ortamının, sosyal iletişimi ve işbirliğini engellemeyecek şekilde dizayn edilmesi durumunda çocuğun; sosyal, fiziksel, duygusal, psikomotor ve dil gelişimlerini olumlu yönde etkileyeceğini ve öğrenmelerini kolaylaştıracağını belirtmiştir. İliş (2006) yaptığı araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin yürüttükleri bilgisayar derslerinde 6 yaş grubu çocuklar çocukların dikkatlerini toplama, el ve göz koordinasyonlarını geliştirme ve bilişsel becerilerini geliştirme ve fiziksel gelişimlerini olumlu yönde geliştirdiğini tespit etmiştir. Bu araştırmadan elde edilen bu sonuçla adı geçen araştırmadan elde edilen sonuçların birbirleriyle örtüştüğü görülmektedir. Aynı süreçle ilgili olarak ebeveynlerin fiziksel olarak çocuğunun gelişimi üzerinde teknolojik alet kullanımının herhangi bir etkisi olduğunu düşünmüyorum diyen ebeveynlerin konuyla ilgili yeterli bilgi sahibi olmamalarından kaynaklanıyor olabilir.

Hareket eğitiminin hedefine ulaşması için, en etkili şey oyundur (Kerkez, 2004). Oyun çocuğun gelişimde beslenme kadar temel bir ihtiyaçtır (Çağlak Sarı, 2014). Teknolojik aletler çocukların geleneksel oyunları oynamaktan tamamen olmasa da genel anlamda uzaklaşmasını bu nedenle dışarıda geçirdikleri zamanın azalmasına; fiziksel aktivitelerden uzaklaşmalarına ve obezite riskiyle karşı karşıya kalmalarına neden olabilmektedir (Donohue, 2015). Çocukların en hareketli ve enerjik olması gereken dönemde hareketsiz kalarak enerjilerini atamamaları, çevrelerine karşı onları daha saldırgan ve zarar verici eylemlere yönelmelerine sebep olabilmektedir (İşçibaşı, 2011)

“Teknoloji kullanımının çocuklarının sosyal gelişimlerine yönelik etkisi” kavramına ilişkin görüşleri incelendiğinde ebeveynler teknoloji kullanımının çocuklarının sosyal gelişimine olumlu olarak; eğitici oyunlar oynayarak paylaşmayla ilgili davranışlarının geliştiği, eğitici televizyon programları ve video izlemek için kullandıklarını, arkadaşlarıyla birlikte oyun oynama alışkanlığı kazandıklarını, görüntülü olarak uzaktaki akrabalarıyla iletişim kanalı olarak kullandıklarını ve çeşitli çocuk şarkıları dinlemek için kullandıklarını ifade etmişlerdir. Aynı süreçle ilgili ebeveynler olumsuz görüş olarak sosyal çevreye karşı duyarsızlaştıklarını, ortak paylaşımlarında azalma olduğunu, arkadaşlık kurmada problem yaşadıklarını fark ettiklerini ve sanal karakterlere özendiklerini ve onları taklit etmeye çalıştıklarını ifade ettikleri görülmüştür.

NAEYCF (2012) teknolojik araçların çocuklardaki olumlu davranış olarak, dil ve kelime dağarcığında zenginleşme, mantıksal ve matematiksel anlayış, problem çözme yeteneği, kendini yönetme, bilişsel ve

sosyal becerilerindeki gelişmelere yardımcı olduğunu vurgulamışlardır. Mc Carick ve Xiaoming (2007) Bilgisayarların, çocukların bilişsel, sosyal, psikomotor, duygusal ve dil gelişimlerini olumlu yönde etkilediğini ifade vurgulamışlardır. Öte yandan Zimmerman, Christakis (2007) yaptıkları araştırmalarında erken yaştan itibaren teknolojiyle tanışan çocukların okul çağında dikkat dağınıklığı problemleri yaşadığını tespit etmişlerdir. Bu bulgular araştırma sonuçlarımızı destekler niteliktedir.

“Teknoloji kullanımının çocuklarının bilişsel gelişimlerine yönelik etkisi” kavramına ilişkin görüşleri incelendiğinde ebeveynler teknoloji kullanımının çocuklarının bilişsel gelişimine olumlu olarak; öğrenmeye yardımcı olma, yorum gücünü artırma, basit kavramları öğretme, çeşitli konularda bilgi sahibi olma, birbiriyle bağlantılı cümleler kurma, kendini ifade edebilme ve çeşitli konularla ilgili merakını giderme gibi etmenler sayılabilir. Öte yandan bu süreçle ilgili olumsuz görüşler olarak ebeveynler çocuklarının tehlikeli içeriklerle karşılaşma risklerinin olduğunu, özentiği arttırdığını ve dikkat dağınıklığına sebep olduğunu belirtmişlerdir. Çocukların yetişkin rehberliğinde teknolojik alet kullanmaları onların soyut akıl yürütme, davranışlarını planlama, görsel motor koordinasyonu sağlama ve görsel hafızalarında artış sağlayabilmektedir (Dale, Mc Manis, Gunnewig, 2012). Öte yandan teknolojik aletlerin aşırı kullanılması bağımlılığa neden olabilmekte, ancak uygun koşullarda ve yazılımlarda kullanılan teknolojinin çocukların bilişsel ve dilsel gelişimlerini pozitif yönde etkilemektedir (Akkoyunlu, Tuğrul,2002).

“Teknoloji kullanımının çocuklarının dil gelişimlerine yönelik etkisi” kavramına ilişkin görüşleri incelendiğinde ebeveynler teknoloji kullanımının çocuklarının dil gelişimleri üzerindeki etkisini olumlu olarak; uzun ve bağlaçlı cümleler kurmalarına yardımcı olduğunu, kelime dağarcıklarını zenginleştirdiğini ve çocuklarının dil gelişimi üzerinde olumlu veya olumsuz olarak herhangi bir etkisinin olduğunu düşünmediklerini belirtmişlerdir. Öte yandan teknoloji kullanımının çocuklarının dil gelişimleriyle ilgili ebeveynler olumsuz görüş olarak; çocuklarının teknolojik aletlerle uğraşırken konuşmada isteksiz olduklarını, cümle dahi kurmak istemediklerini ve dijital bir dil kullanmaya çalıştıklarını fark ettiklerini belirtmişlerdir.

Seng (1998) yaptığı çalışmasında teknolojinin, dil gelişimini ve sosyal gelişimlerini artırmada yeni olanaklar sunduğu sonucuna ulaşmıştır. Akkoyunlu ve Tuğrul (2002) yaptıkları çalışmalarında Uygun yazılımlarla çocukların daha karmaşık ve uzun cümleler kurabileceğini daha akıcı kullanabileceklerini ifade etmişlerdir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlarla adı geçen araştırmalardan elde edilen sonuçlar doğrultusunda nitelikli ve uygun şekilde kullanılan teknolojik aletlerin çocukların dil gelişimlerine olumlu anlamda etki ettiğini söylemek mümkündür. Öte yandan teknolojik aletler pasifliği ve sedanter davranışları teşvik ettiğinden dolayı çocukların hayal gücünü ve dil gelişimlerini engellediğine yönelik çalışmalarda

bulunmaktadır (Plowman, McPake, Stephen, 2010). Araştırmadan elde edilen sonuçlarla adı geçen araştırma sonuçlarının birbirini desteklediği görülmektedir.

“Teknoloji kullanımının çocuklarının duygusal gelişimlerine yönelik etkisi” kavramına ilişkin görüşleri incelendiğinde ebeveynler teknoloji kullanımının çocuklarının duygusal gelişimleri üzerindeki etkisini olumlu olarak; yardımlaşma ve dayanışma duygularında, paylaşma duygularında, sevgi ve saygıya yönelik davranışlarında artış olduğunu belirtmişlerdir. Öte yandan bu süreçle ilgili ebeveynler olumsuz görüş olarak teknolojik alet kullanımı sırasında ve sonrasında çocuklarının agresif olduklarını, korku ve kıskançlık hissettiklerini, doyumsuzluk yaşadıklarını, kendi başına oyun kuramadıklarını ve saldırgan davranışlar gösterdiklerini ifade etmişlerdir.

Bazı araştırmalara göre, teknolojik aletleri aşırı kullanan çocukların işbirliği ve paylaşma becerilerinin azaldığını bununla birlikte motivasyonlarını azalttığı ve sorumluluk alma isteklerini etkilediğinden dolayı duygusal gelişimlerini olumsuz yönde etkilediğini vurgulamışlardır (Plowman, McPake, Stephen, 2010). Okul öncesi ve okul çağındaki çocuklarda teknolojik araçların kullanımı; onlarda çeşitli zihinsel, psikolojik ve zihinsel sağlık problemlerine yol açmaktadır. Bu problemler obezite, tembellik, uykuculuk, saldırganlık, ve dikkat eksikliği arasında sayılabilir (Nunez –Smith, Wolf, Huang, Emunuel, Gross, 2008). Bu araştırmadan elde edilen sonuçlarla adı geçen araştırmalardan elde edilen sonuçların birbiriyle örtüştüğü tespit edilmiştir.

Sonuç olarak teknolojinin içinde doğup büyüyen günümüz çocuklarının bu araçları nasıl ve ne şekilde kullanacağı ebeveynlerin bu hızla gelişen ve değişen süreçte çocuklarını teknolojinin zararlı etkilerinden nasıl koruyup yetiştirecekleri son zamanlarda önem kazanan konuları başında gelmektedir. Bu çalışmada da okul öncesi eğitime devam eden öğrencilerin teknoloji kullanımlarına ilişkin alışkanlıklarının gelişim özellikleri üzerindeki etkileri incelenmiş bu konuda ebeveynlerin görüşleri tespit edilmiştir. Buna göre okul öncesi öğrencilerinin tamamının günlük yaşantısında teknolojik aletlerden birini kullandığı veya izlediğini bu kullanım sürelerinin öğrenciden öğrenciye değişmekle birlikte günlük olarak 30 dakika ile 4 saat arasında değiştiğini genellikle teknolojik alet kullanımı olarak televizyon izleyip, bilgisayar kullandıkları ve en çok çizgi film izlemek ve dijital oyunlar oynamak için bu aletleri kullandıkları belirlenmiştir. Bununla birlikte ebeveynler teknolojik alet kullanımlarının çocuklarının fiziksel gelişim olarak öğrenmelerini kolaylaştırdıkları öte yandan bu sürecin çocukları hareketsiz bir yaşam tarzına yönelttiğini belirtmişlerdir. Ebeveynler çocuklarının bu süreçte sosyal gelişim yönünden paylaşma duygularının arttığını bununla birlikte teknolojik alet kullanımının çocuklarının sosyal çevreye karşı duyarsızlaşmasına neden olduğunu belirtmişlerdir. Ebeveynler aynı sürecin bilişsel açıdan çocuklarının öğrenmelerini kolaylaştırdığını ancak onların tehlikeli içeriklerle karşılaşma riskleri taşıdığını ifade etmişlerdir.

Teknolojik alet kullanımının çocuklarının dil gelişimleri üzerinde uzun ve bağlaçlı cümleler kurabilmelerine olanak sağladığını ve kelime dağarcıklarını zenginleştirdiğini bunun yanı sıra teknolojik alet kullanımının çocuklarını konuşmada isteksizliğe yönelttiğini belirtmişlerdir. Ayrıca teknolojik alet kullanımının çocuklarının duygusal gelişimleri üzerinde paylaşma duygularını arttırdığını fakat aynı sürecin çocuklarını agresif hale getirdiğini ve korkularını arttırdığını ifade etmişler. Bu araştırmada da görüldüğü gibi teknolojiyi uygun ve etkili şekilde çocuklarına kullandıran ebeveynlerin bu aletlerin çocuklarının gelişimini olumlu yönde etkilediğini belirtirlerken; aynı süreci kontrol altında tutmakta zorlanan ebeveynlerin bu sürecin çocuklarına verdiği olumsuz etkileri görüş olarak ifade ettikleri belirlenmiştir.

Bu bilgiler ışığında okul öncesi eğitime devam eden öğrencilerin teknoloji kullanımının gelişim özellikleri üzerinde yapılmış çalışmaların sınırlı olmasından dolayı bu konu alanında daha fazla bilimsel çalışmalar yapılması önerilebilir. Ayrıca eğitim sürecinin vazgeçilmez parçası olan ailelerin nitelikli teknoloji kullanımı konusunda gerekli eğitimlerden geçirilmesi ve bu konuda çocuğu okul öncesi eğitim kurumlarına başlayan ebeveynlerin milli eğitim bakanlığı ve üniversiteler tarafından çeşitli kurs, seminer, konferans vb. etkinliklerle bilinçlendirmek yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akkoyunlu, B., Tuğrul, B.(2002). Okul öncesi çocukların ev yaşantısındaki teknolojik etkileşimlerinin bilgisayar okuryazarlığı becerileri üzerindeki etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 12-21.
- Aral, N., Keskin, D.A.(2018).Ebeveyn Bakış Açısıyla 0-6 Yaş Döneminde Teknolojik Alet Kullanımının İncelenmesi. *Addicta; Turkish Journal on Addiction* (5) 317-348.
- Aral, N., Kandır A. ve Can Y,M.(2002). Okul Öncesi Eğitim ve Anasınıfı Programları. İstanbul=Ya-Pa Yayınları.
- Balcı, A.(2009). *Sosyal Bilimlerde Araştırma* (7.baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bloom, B.S.(1979). *İnsan Nitelikleri ve Okulda öğrenme* (Çeviren: A. Özçelik). M. E. Basımevi Ankara.72.
- Çağlak Sarı, S.(2014). Hareket etkinliğini planlama ve uygulamaları,(Ed: Duman, G). Okul Öncesi Dönemde Beden Eğitimi, Her Yönüyle Okul Öncesi Eğitim-6, Ankara: Hedef Yayıncılık.
- Çalışkan, Ö., Özbay, F.(2015). 12-14 yaş aralığındaki ilköğretim öğrencilerinde teknoloji kullanımı eksenli yabancılaşma ve anne baba tutumları Düzce ili örneği *Journal Of international social Research*, 8(39), 441-458.
- Dale- Mcmanis, L., Gunnewing, S.B.(2012). Finding the education in educational technology with early learners. *Teachnology and Young Children* , 67(3), 14-24.
- Donohue, C. (2015). Technology and digital media as tools for teaching and learning in the digital age.In C.Donohue (Ed.), *Techonology and digital media in the early years Tools for teaching and learning*,(pp.21-35) . New York, NY: Routledge.

- Ellez, A.M., Girgin, G., Akamca, G.Ö, Oğuz, E.(2010) Okul öncesi Dönemde Bilgisayar Destekli Eğitim: Renk ve Şekil Kavramlarının Öğrenimini 19. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı' nda Sunulan Bildiri. Kıbrıs.
- Gacal, A.(2005). Okul Öncesi Çocukların Eğitimde Bilgisayar Kullanımı, Çoluk Çocuk Aylık Anne, Baba, *Eğitimci Dergisi*.
- Guernsey, L. (2012). Screen time: How electronic media- from baby videos to educational software-affects your young child. New York, NY: Basic Books.
- Gürkan, T. (2000). Okul öncesi Eğitim İlke ve Yöntemleri. Editör: Şefik Yarar Anadolu Üniversitesi Yayınları. Eskişehir.
- Haugland, S.W. (2000). Early childhood classrooms in the 21 st century:using computers to maximize learning. *Young children* ,(1),12-18
- Hohman,C.(1998). Evalmating and selection software for children – *Child Care Information Exchange* , 123, 60-62
- İliş, B.E (2006). Erken Çocukluk Eğitiminde Bilgisayar Kullanımına Yönelik Bilgisayar ve Anaokulu Öğretmenleri ile 6 Yaş Grubu Çocukların Görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Doktora Tezi*. İzmir.
- İşçibaşı, Y. (2011). Bilgisayar, internet ve video oyunları arasında çocuklar. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 7(1), 122-130.
- Kaçan, M, Kimzan, İ.(2017).Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitimde Teknoloji Kullanımına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*,(12), 203-215.
- Kandır, A.(2001). Çocuk Gelişimde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri ve Önemi. *Milli Eğitim Dergisi Sayı:151*.
- Kenar, İ.(2012). Teknoloji ve derslerde teknoloji kullanımına yönelik Veli Tutum Ölçeği getirilmesi ve tablet PC uygulanması. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(2),123-139.
- Kerkez, F.(2007). Geliştirilmiş oyun egzersiz programının anaokulu çocuklarında psikomotor becerilerine etkisi, *Spor Bilimleri Dergisi/Hacettepe Journal of Sports Sciences*, 15(2): 76-90.
- Koç. Z.(2016) *Masal kitaplarının 5-6 yaş grubu okul öncesi çocuklarının gelişimi üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri*. İstanbul Aydın Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul
- Kol, S.(2012). Okul Öncesi Eğitimde Teknolojik Araç-Gereç Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 543-554.
- Lauricella, A.R., Cingel, D.P., Blackwell, C., wartella, E., canway, A.(2014). The mobile generation: Youth and adolescent ownership and use of new media. *Communication Research Reports*, 31(4), 357-364
- Levin, D.E.(2013). Beyond remote controlled childhood: Teaching young children in the media age . Washington, D.C: National Association for the Education of Young Children.
- Lillard, A. S., Peterson, J. (2011). The immediate impactof different types of television on young children's executive function.*Pediatrics*,128(4) 644- 649.
- McCarrick, K., Xiaoming, L.(2007). Buried treasure: The impact of computer use on childreans social, cognitive, language development and motivation. *AACE Journal*, 15(1),73-95.

- McManis,L.d., Gunnewig, S.B.(2012). Finding the education technology with early learners. *Young Children* 67,14-24.
- NAEYC (National Association for Education Of Young Children, 1996). Technology and young children- Ages three through eight. *Young Children*, 51(6), 11-16.
- NAEYCF and the Fred Rogers Center for Early Learning and Childrens Media(2012). Goes Furter in green-lighting technology.
- Payne VG, Isaac LD. (2011). Human Motor development: A Lifespan Approach. (8 th edition). Mc Grow Hill, USA.
- Plowman, L.,McPake, J.,Stephen, C.(2010). The technologisation of chilhood? Young children and technology in the home. *Children Society: 24(1)*, 63-74
- Rideout, V.J.,Hamel, E.(2006). The media family: Electronic media in the lives of infants,toddlers, and Preschoolers and their parents. Menlo Park, CA:Kaiser Family Foundation.
- Rose, Krosnor,L.(1997). The nature of social competence :A theoretical rewiw. *Social development*,6(1), 111,135.
- Sayan, H. (2016). Okul Öncesi Eğitimde Teknoloji Kullanımı. *21 Yüzyılda Eğitim ve Toplum*. Cilt: 5, Sayı:13.
- Seng, S.(1998). Enhanced learning:Computers and early childhood education . Paper presented at the Educational Resarch Assocation Conference.Singopore (ERIC Document Reproduction ervice. No: Ed: 431-524) Siraj –Blatford ve Siraj).
- Sönmez, V.(2000). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sürmen,Y.(2008).Çocuklarda dil gelişimini etkileyen faktörler, [http://blog.milliyet.com.tr/blog.aspx? Blogno:67316](http://blog.milliyet.com.tr/blog.aspx?Blogno:67316) adresinden 13.12.2018 tarihinde edinilmiştir.
- Tuğrul, B. ve Feyman (2006). Okul Öncesi Eğitimde Kalite. III. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Sempozyuma Çanakkale.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 8. Baskı, Ankara: Seçkin.
- Zimmerman, F.J.,Christakis, A.D. (2007). Associations between content typesof early media exposure and subsequent attentional problems. *Journal of American Academy of Pediatrics*,120(5),986-992.